

Asia

Suosituksset neuvoston päätöksiksi luvan antamisesta EU:n ja Ukrainan sekä EU:n ja Moldovan välisiin maanteiden tavaraliikennettä koskeviin sopimusneuvotteluihin

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 6.4.2022 suositukset neuvoston päätöksiksi luvan antamiseksi aloittaa maanteiden tavaraliikennettä koskevat neuvottelut väliaikaisista sopimuksista EU:n ja Ukrainan sekä EU:n ja Moldovan kanssa. Suosituksia käsiteltiin ensimmäisen kerran neuvoston maaliikennetyöryhmässä 13.4., missä jäsenvaltioilta pyydettiin kirjallisia kommentteja 21.4. mennessä. Puheenjohtajamaan kompromissitekstiä käsiteltiin uudelleen työryhmässä 28.4. ja 2.5.2022. Komission tavoitteena olisi edetä sopimusneuvotteluiden aloittamisen kanssa pikaisella aikataululla.

Suomen kanta

Suomi on tukenut Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan vuoksi tehtyjä EU-tason yhteisiä toimenpiteitä. Suomi tukee etenemistä puheenjohtajamaan kompromissitekstin pohjalta luvan antamiseksi komissiolle maanteiden tavaraliikennettä koskeviin sopimusneuvotteluihin EU:n ja Ukrainan sekä EU:n ja Moldovan välillä.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi suositukset neuvoston päätöksiksi, joilla neuvosto antaisi komissiolle luvan aloittaa neuvottelut EU:n ja Ukrainan sekä EU:n ja Moldovan välisistä maanteiden tavaraliikennettä koskevista väliaikaisista sopimuksista. Sopimusneuvotteluiden aloittamisen syynä on Venäjän Ukrainaa kohtaan kohdistaman sotilaallisen hyökkäyksen aiheuttamat merkittävät ongelmat tavaraliikenteessä.

Komissio suositti, että neuvosto nimittäisi komission EU:n yhteiseksi neuvottelijaksi. Annettuun suositukseen on liitetty myös neuvotteluohjeet. Komissio painotti kyseisten sopimusten tekemisen olevan EU:n edun mukaista. Venäjän asevoimat ovat tukkineet tai tuhonneet muita tärkeitä kuljetusreittejä, joita pitkin voitaisiin kuljettaa muun muassa viljaa, polttoaineita, elintarvikkeita ja muita tärkeitä tavaroita. Ukrainan hallitus on pyytänyt sopimusta kiireellisenä toimenpiteenä.

Ukrainan ja Moldovan kanssa tehtävien väliaikaisten EU-sopimusten tavoitteena on vapauttaa maanteiden tavaraliikenne myöntämällä kyseisten kolmansien maiden ja EU:n liikenteenharjoittajille rajoittamaton oikeus kahdenvälisiin kansainvälisiin kuljetuksiin ja

kauttakulkuliikenteeseen. Sopimukset olisivat soveltamisalaltaan rajoitettuja, eivätkä ne koske ukrainalaisten tai moldovalaisten ajamia jäsenvaltioiden välisiä niin sanottuja Cross Trade -kuljetuksia tai kabotaasiliikennettä. Lisäksi Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten myöntämät ajokortit ja ammattipätevyydistodistukset tunnustettaisiin EU:ssa ja päinvastoin.

Puheenjohtajamaan kompromissitekstissä on tarkennettu muun muassa kyseisten sopimusten sopimusosapuolien toimivallan siirtymiseen liittyviä kohtia sekä väliaikaisten sopimusten voimassaolon päättymispäivämääriä. Sopimus voisi tulla voimaan väliaikaisesti heti kun se on hyväksytty. Kompromissitekstin mukaan toimivalta maanteiden tavaraliikennettä koskevissa sopimuksissa kolmansien maiden kanssa siirtyy takaisin jäsenvaltioille sopimuksen päätyttyä. Kompromissitekstin mukaan sopimusten tulisi olla ajallisesti rajattuja 31.3.2023 asti. Asian kiireellisyyden vuoksi tarvittaessa voitaisiin ottaa käyttöön väliaikaisia määräyksiä soveltamisesta sopimuksen voimaantuloon saakka. Komission tulisi lisäksi konsultoida sopimusneuvotteluiden etenemisestä neuvoston maaliikennetyöryhmän kanssa, joka nimettäisiin erityiskomiteaksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimusta neuvotellaan unionin puolesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan mukaisessa menettelyssä. Menettelyllinen oikeusperusta päätökselle, jolla annetaan lupa neuvottelujen aloittamiseen unionin ja kolmannen maan välisestä sopimuksesta ja annetaan ohjeet neuvottelijalle, on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 3 ja 4 kohta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

E-kirjeen perusmuistioluonnos on käsitelty liikennejaoston (EU22) kirjallisessa menettelyssä 29.4.-2.5.2022 välisenä aikana.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Nykyisin kolmansien maiden ja EU:n jäsenvaltioiden kuljetuksiin vaaditaan kiintiöihin perustuvat kuljetusluvut, jotka perustuvat joko kahdenvälisiin valtiosopimuksiin tai CEMT-sopimusjärjestelmään. Myös Suomi vaihtaa kahdenvälisiä kuljetuslupia vuosittain molempien maiden kanssa. Ukraina ja Moldova kuuluvat eurooppalaiseen AETR-sopimukseen, johon perustuen ukrainalaisten ja moldovalaisten kuljettajien on EU-alueen tieliikenteessä noudatettava ajo- ja lepoaika-asetuksen 561/2006 mukaisia ajo- ja lepoaikoja.

Liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 20 §:n 1 momentin mukaisesti ulkomailla rekisteröidyillä ajoneuvolla tai ulkomaalaisen yrityksen Suomesta vuokraamalla ajoneuvolla tulee olla 3 §:n tarkoittamissa kuljetuksissa Liikenne- ja viestintäviraston kuljetuslupa, International Transport Forumin kuljetuslupa tai Euroopan unionin

säädösten mukainen lupa, jollei kansainvälisistä sopimuksista tai unionilainsäädännöstä muuta johdu.

Ahvenanmaan itsehallinnosta annetun lain (1144/1991) 18 §:n mukaisesti Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat tieliikennettä.

Taloudelliset vaikutukset

Rajoitetuilla ja väliaikaisilla maanteiden tavaraliikennettä koskevilla sopimuksilla ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia Suomeen. Myös kyseisten sopimusten taloudelliset vaikutukset koko EU-alueelle jäänevät arvion mukaan vähäisiksi. Tosin mikäli sopimuksia ei syntyisi, niin se voisi vaarantaa EU-alueelle tärkeiden tavaroiden tuonnin, ja myös viennin, millä voisi olla negatiivisia taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission mukaan väliaikainen sopimus on yhdenmukainen EU:n Ukrainaa sekä Moldovaa koskevan nykyisen ulkosuhdepolitiikan kanssa. Komission mukaan sopimukset ovat 2014 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen mukaisia, sillä sen 136 artiklassa määrätään mahdollisista tulevista erityisistä tieliikennesopimuksista, joiden tarkoituksena on varmistaa osapuolten välisten kuljetusten yhteen sovitettu kehitys ja asteittainen vapauttaminen.

Neuvoston oikeuspalvelu on todennut kyseisten EU-sopimusten olevan toimivallan siirtymisen osalta merkittäviä. Yleisen oikeuskäytännön mukaisesti, kun EU käyttää toimivaltaansa, niin se siirtyy pysyvästi EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. EU voi tosin lopettaa toimivaltansa käytön, jolloin se palautuu takaisin jäsenvaltioille. Tällaista kirjausta on käytetty niin sanotussa väliaikaisessa maantieliikennettä koskevassa Brexit-asetuksessa 2019/501. Siinä säädetyn mukaisesti EU lakkasi käyttämästä asetuksen mukaista toimivaltaansa määräaikaisen sopimuksen päättymispäivämäärän jälkeen. Neuvoston oikeuspalvelu on nostanut esiin myös sopimusten määräaikaisen voimassaolon tarkentamisen tarpeen.

Suosituksien sopimusneuvotteluiden käynnistämiseksi ovat saaneet jäsenvaltioilta pääasiassa hyväksyvän vastaanoton. Yksittäisiä ehdotuksia on nostettu esiin jäsenvaltioiden omien toimien tärkeydestä sekä Moldovan erilaisesta asemasta suhteessa Ukrainaan. Muilla jäsenvaltioilla on Suomen tavoin esiintynyt huolia liittyen toimivalta-asioihin ja väliaikaisen voimassaolon tarkkarajaisuuteen, joita on kuitenkin puheenjohtajamaan ehdottamassa kompromissitekstissä tarkennettu.

Asiakirjat

8252/1/22 REV 1, 8253/1/22 REV 1, 8252/22, 8253/22, 8036/22, 8036/22 ADD 1, 8037/22, 8037/22 ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Veli-Matti Syrjänen, LVM, veli-matti.syrjanen@gov.fi p. +35829 534 2124
Elisa Vornanen, LVM, elisa.vornanen@gov.fi p. +35829 534 2054

EUTORI-tunnus

EU/2022/0463, EU/2022/0464

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
